

DE

Nijdamstra

TYNCE

MAANDBLAD
VOOR DE GESLACHTEN NIJDAM
NIEUWDAM, VLEER en WYNIA.
ORGAAN VAN DE FAMILIEVERENIGING NIJDAMSTRA.

Voorzitter: T.Nijdam, Coornhertstraat 12, Leeuwarden. - Secretaresse: Mevr.M.H.Nijdam-Nijholt, Robert Kochstraat 21, Leeuwarden.
Peningmeester: C.van der Schoot Azn., Leeuwarderweg 63, Sneek. - Girorekening 3 0 6 9 3 t.n.v. de heer C.v.d.Schoot Azn.
Bibliothecaris: J.A.Nijdam, Linnaeusstraat 129, Den-Haag.
Redactie: W.Ts.j.Vleer, de Kaag, post Abbenes. - Administratie: H.J.Kaptein, 2e Boukenlaan 6, Apeldoorn.
Contributie lidmaatschap: f.0.50 per half jaar. Abonnement Nijdamstra Tynce: f.3.- per half jaar.

DE GEVONDEN WYNIA - STEEN TE
MARRUM.

Bij de verbouwing van de boerderij "Ponga-State" te Marrum, thans bewoond door de heer Terpstra, werd onder de klimop een gevelsteen gevonden die meer dan een halve eeuw bedekt was geweest. De steen heeft aanvankelijk ook een alliantie-wapen gehad, dat in de Franse revolutietijd werd uitgekapt. Er staat op te lezen:

K e m p e W y n i e e n K a t e r i n e S y a r d a
h e b b e n d i t w e r k l a t e m a k e A o 1 5 4 8

Keimpe Wynia werd begraven in de kerk van Marrum, alwaar hij op 16.8.1578 overleed. Katherina Syarda was zijn eerste vrouw. In 1548 werd de State vernieuwd. Ponga-State is in 1757 afgebroken en toen door een nieuwe woning vervangen.

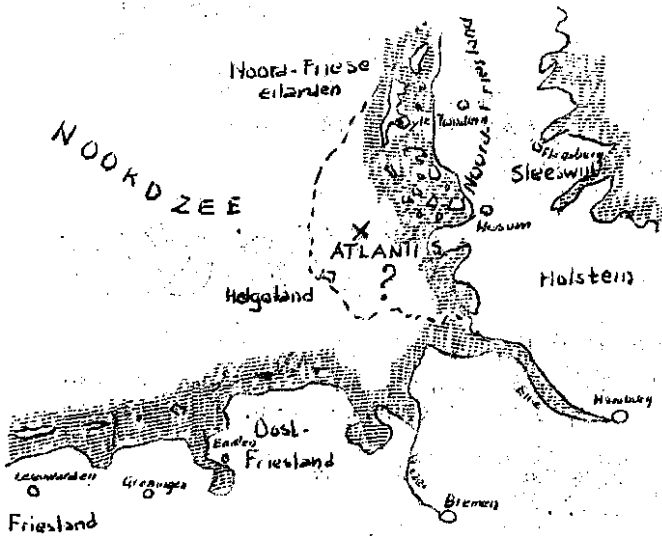
Dit bericht heeft heel wat opschudding in de Wynia-rijen gebracht en velen menen een vroege voorvader te hebben ontdekt. Doch helaas moeten we de Wynia's van de Nijdam-stam teleurstellen. Voor zover bekend bestaat er geen verwantschap tussen het geslacht Wynia te Marrum en elders in Noordelijk Friesland en de Wynia's uit de Zuid-Westhoek.

Nogmaals wijzen wij er op dat de naam Wynia afkomstig is van de voornaam Wine, zodat het niet vreemd is dat er meer geslachten van die naam geweest zijn. Overigens is er nog een Wynia-state bij Anjum in Oost-Dongeradeel en denk ook aan Wynjeterp, Wyns etc.

Wij hopen weldra in ons blad een uitvoerig overzicht te geven van de stand der onderzoekingen naar de Wynia-voorvaderen. Ook over de wapens Wynia wordt nog een artikel verwacht.

NIET VERWACHT EN TOCH GEKOMEN . . . .

Op 12.6.1813 trouwde in Utingeradeel Frans Dirks Onverwagt met Minkje Tjitzes. Hij was 28 jaar oud en geboren in 1785 als zoon van Dirkjen Franzes, toen ongehuwd, 45 jaar en "Bolkoerrinster". Dirkje was geboren in 1740 als dochter van Tjitze Aukes en Grietje Oebelas. Zij overleed in 1800 te Akkrum.

voorspelde, waarin zelfs Napoleon en Hitler als figuranten optraden en ook verder in grote lijnen verlopen is, zoals hij het zag, aan een Friese wereldheerser gedacht heeft, stemt ons tot nadenken, wanneer wij tot dusver geen Friese machtswellust of wereldregering hebben zien komen opdagen.

Toch is de wereldpers in beroering gekomen, al staat Friesland zelf - bijv. de Leeuwarder Courant bij monde van haar redacteur - tamelijk sceptisch tegenover de berichten. In Duitsland en de U.S.A. ziet het publiek - nu er straks geen aardigheid meer aan Korea is - met spanning de resultaten van de onderzoeken tegemoet, die Ds. Jurg en Spannu th op de bodem van het verdronken land tussen Helgoland en de Noord-Friese kust verricht.

Reeds vorig jaar was een kleine kring van deskundigen en geïnteresseerden van Ds. Spannu th's theorie op de hoogte en vernamen zij het nieuwe dat een van zijn medewerkers, Hans Beelte, er in geslaagd was een stadsmuur van 900 M. te vinden op de bodem van de Noordzee, waar de historici nooit een stad hadden vermoed en wat meer zij, niet in de geschiedenis geplaatst kon worden. Deze maand is Ds. Spannu th met zijn mensen weer aan het werk. Hij vindt reeds meer dan verwacht werd door de realisten, en met spanning zien duizenden, ja wellicht de gehele historisch wetenschappelijke wereld uit naar nieuwe meldingen die uit Noord-Friesland zullen komen.

Dat deze onderzoeken niet zo belangrijk zijn als de strijd om het behoud van de Friese cultuur in Helgoland en Noord-Friesland - aldus de mening van de heer Piebinga, redacteur van de Leeuwarder Courant - is nog niet zo zeker, wanneer inderdaad Ds. Spannu th er in macht slagen het bewijs te leveren dat daar tussen Helgoland en Sylt de bakermat der beschaving geweest is. De "ster" van het Oosten zou in lichtsterkte afnemen en de Poolster helderder dan ooit gaan schitteren.

Zover zijn we echter nog niet - en volgens mijn bescheiden mening zal het ook wel niet zover komen. Het is ondenkbaar dat er geen enkele aanwijzing is geweest omtrent een verdronken Atlantis zo dicht bij ons eigen huis. De wetenschap gaat niet over één nacht ijs en wanneer wij zien dat stukje voor stukje een theo-

DE WERELDGESCHIEDENIS SCHUDT
OP HAAAR FUNDAMENTEN .....

ZAL DE ATLANTIS-STORM DOORSTAAN WORDEN? - DS. SPANNUTH MEENT DAT HET TROTSE GEBOUW VAN VEERTIG EEUWEN ALS EEN KAARTEN-MUIS INEEN ZAL STORTEN, HET AANGEZICHT DER WERELD ZAL OVERANDEREN EN FRIESLAND HET OUDSTE CULTUURLAND DER AARDE ZAL BLIJKEN TE ZIJN. !!

Omstreeks 1500 profeteerde de waarzegster Delbora te Rome, dat er een nieuw Friesland zou komen. De wereld zou geregeerd worden door een Fries, die de anti-christ zou overwinnen. Ook de bekende voorspeller Nostradamus kondigde de komst van een Friese wereldheerser aan.

Hoe deze profetes aan Friesland gedacht heeft is een raadsel. Dat Nostradamus, die, hoe men ook over de "zwarte kunst" mag denken, in de 16e eeuw een wereldgeschiedenis

rie opgebouwd is, waar eigenlijk geen speld tussen is te krijgen, dan moeten wij aannemen, met de nuchtere geschiedvorsers, dat Atlantis behoort tot het rijk der Egyptische fabelen en met Atlantis de zondvloed en nog veel meer.

Atlantis.

Atlantis, waar uiteindelijk de in deze tijd opgebouwde Atlantische gemeenschap naar genoemd is, treft men aan in de geschiedenis van de eerste cultuurvolkeren, de Grieken en Egyptenaren, terwijl bij tientallen andere volkeren - waaronder in de eerste plaats bij de Israëlieten in de Bijbel - gesproken wordt van een "zondvloed", die de mensheid in het begin van zijn beschavingstijd zou hebben meegemaakt. Het vreemde van deze legende is wel, dat in 1498 de Europeanen deze ook aantreffen bij de Maja's in Yucatan (Middel-Amerika) en bij de Inca's in Zuid-Amerika. Bij de Maja's wordt ook gesproken van een Atlantis, bij de andere volkeren van een zondvloed. Verder vertoont de Indiaanse beschaving in Amerika een grote overeenkomst met de oudste Egyptische beschaving, iets, waarover de geleerden hun schouders ophalen.

Volgens Homerus is dit Atlantis het herkomstland van de Egyptenaren, Sumeriers en Toeliërs geweest. Wij kunnen deze drie ook noemen: Egyptenaren of Hamieten, Sumeriers of Semieten, Toeliërs of Jafethieten. Dit Atlantis lag volgens de beschrijving buiten de straat van Gibraltar. De maten van de hoofdstad worden zelfs opgegeven. Er wordt verder gesproken van een bloeiende beschaving. Het water kwam steeds hoger in het land van Atlantis, de bevolking moest vluchten, de goden en wijzen gaven hen daarbij raad. Tenslotte verdween het land met alle bouwwerken in de zee, waarbij nog duizenden het leven verloren. Wat hier waar van is weten wij niet. Wel weten we dat het niemand nog gelukt is ook maar iets van Atlantis te vinden.

(slot volgt)

DE NALATENSCHAP VAN BOTE IDZES NIJDAM.
 (1658 - 1717)

Vervolg van pag. 65.

Profijt. Inschulden voor soo veel bekend.

Andrijs Romkes Tjallehuysen debet wegens een gecoght peerdt in de nasomer 1717, omtrent Appingadamster merck de soma van vijf en 't seventigh F allif stvr. dus 75-11-0

Jakob Joukes tot Offingaier debet wegens een gecoght peerdt, eenigh tijt na boven gemelte dato de somma van drie en 't sestigh F dus 63- -

De Coopman Jan Rinties debt van een vercooght peerd tot Deventer vijff en vijftigh Car. gls. 55- -
 193-11-0

De Coopman Jantien Miekkes Swager Huysdebet aan de Boedel, de somma van hondert acht en sestigh F seven stv. door wijlem Bote Idzes aan Dirk Gabes betaelt, dus 168- -

Deselve debet wegens coop van twee koeijen den 10 Mey 1717 ontv. de somma van tachtigh F dus 80- -

Deselve debt wegens reeckeninge met Siuck Andrijs gehadt op den 18 Junij 1717, de somma van een hondert veertien F twe stvr. dus 114- 2-

Dezelve debt wegens twee peerden op Rienstermerck 1717 vercooght, de somma van een hondert drie en 't sestigh F een stvr. voor gereed gelt in de boedel moet dus 163- 1-
 525- 3-

Deselve nogh wegens een peerd aan Cornelis Clases op voors. merck vercooght en ontvangen de somma van een hondert vijff Cargls ellef stvr. 105-11-

De Ontvanger Idzert Botes Nidam, debet wegens ontvangen penn. voor een peerdt tot Osterwierum van Libbert op den 28 Aug. 1717 de somma van seventigh car. gls. acht stvr. 70- 8 -

Item debt deselve wegens ontvangen penn. van Joucke Heeres op den 3de Sept. 1717 voor een peerdt de soa. van acht en 't zeventigh F drie stv. 78- 3-

Item debet deselve wegens ontv. penningen van Gerben Pijters voor twee Lammerden op den 14 Sept. 1717 de somma van seven Carol gls. 7- -
 261- 2-

oo

NIEUWE LEDEN.

- 420. H.IJntema, 68b, NIEUWESCHOOT.
- 421. Mevr. Hellens-Nijdam, Tuindorp 67, HAREN.
- 422. Mrs.J.Douma-Wynia, c.o. Mr.Thomas Arthur, Scotland, R.R. 4, ONTARIO, Canada.

MUTATIES :

- 414. P.S.Wynia, Dokkum, vervalt.
- 381. Mevr.P.Agema-Wynia wordt Mevr.P.Agema-Wynia.

ACHTER ELKAAR LOPEN.

Vroeger liepen de man en vrouw niet naast elkaar als men uitging, doch de vrouw drie stappen achter de man aan. In 1846 was dit hier en daar nog gewoonte. In de Gelderse Achterhoek komt het nog voor bij kerkgang. In Groningen is de gewoonte het largest in gebruik geweest te Slochteren en angeving. Na 1850 verdween ook hier het gebruik en sinds dien is de Groninger vrouw gelijk gesteld aan de man wat het uitgaan betreft.

ONTSTAAN EN BETEKENIS VAN ONZE VOOR- EN ACHTERNAMEN V.

BRONNEN.

Johan Winkler: "De Nederlandse geslachtsnamen in oorsprong en betekenis" 1885.
 G.J.Boekenhoogen:"Onze Voornamen", De Gids 1890, III, 448.
 Johan Winkler: "Friesche Naamlijst" "Onomasticum Frisicum", 1898.
 J.J.Graaf: "Nederlandsche doopnamen naar oorsprong en gebruik", 1915.
 G.J.Uitman: "Hoe komen wij aan onze namen? Oorsprong en betekenis van onze familie- en voornamen" 1941.
 A.E.H.Swaan: "Nederlandsche Geslachtsnamen", 1942.
 O.Postma: "Over het ontstaan der oudste Friesche geslachtsnamen", Saxo-Frisia, III, 1941.
 P.J.Meertens: "De betekenis van de Nederlandsche familienamen", 1944.
 A.Hallema: "Humor en satyre in Friesche- en Noord-Drabantsche persoons en bijnamen", 1944.
 O.Postma: "Forlikinge fen de nammen ut de Abtollibbons mei dy út de Gesta Abbatum Orti Sancte Marie", Frysk Jierboek 1946.
 E.J.de Zee:" Oer Boanster nammen en fannen", Frysk Jierboek 1946.
 J.H.Brouwer: "Ien en oer oer Fryske nammen", Frysk Joerboek 1946.
 P.J.Meertens: "Zoeuwse Familienamen", 1947.
 J.A.Meijers en J.C.Luitingh: "Onze voornamen, traditie, betekenis, vorm, herkomst, naamregisters" 1948. (een werk waarop veel kritiek kan worden uitgeoefend, vooral ten opzichte van de Friese namen, en niet aanbevolen kan worden)
 K.Roelants en P.J.Meertens: "Nederlandse familienamen in historisch perspectief", 1951.
 P.Sipma: " Oer nammen", De pompeblêden, 1951.
 W.de Vries: "Friese persoonsnamen", 1952.
 P.Sipma: "Fryske Nammenkunde I Foar en Skæinamen" 1953. (Dit laatste werkje geeft het duidelijkste overzicht van de ontwikkeling der voornamen en zal zeker in Friesland grote belangstelling hebben)

De groei van de belangstelling blijkt ook uit het feit, dat vóór de oorlog slechts 4 noemenswaardige studies hierover verschenen, waarvan 3 vóór 1901. In de oorlog verschenen 5 studies, doch sedert 1946 reeds 10 studies, dit is meer dan er vóór 1946 van de pers kwam.

Het wordt dus, neen, het is reeds volle ernst met de naamgeving en het wordt oppassen. Beter ten halve gekeerd dan ten hèle gedwaald. U weet nu dat namen eens betekenissen hadden, later de betekenis verloren ging en deze betekenis straks weer algemeen bekend zal zijn.

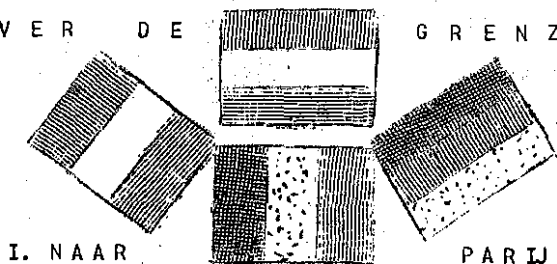
BLIK IN DE TOEKOMST.

Wat zal in de toekomst regel en gewoonte worden bij de naamgeving? Ik geloof niet het vermis te hebben, wanneer men straks in de eerste plaats zal verlengen naar een mooi klinkende naam met een schone betekenis. Het zal er minder toe doen of deze naam latijns, hebreuws of germaans is, hoewel ik mij levendig kan indenken, dat iemand die een studie van namen heeft gemaakt, de voorkeur zal geven aan Frieso- of Nederlandse namen. Vele namen zullen uit de registers der Burgerlijke Stand succesloos verdwijnen. Ik denk aan vele, helaas mooi klinkende germaanse, latijnse en hebreuwse namen, waarvoor geen plaats meer zal zijn. Ad a m = aardman, zal minder populair worden. Cl a u d i u e, = de lamme, zal verdwijnen. E m i l of A e m i l l i u s zal als "natjeveraar" hetzelfde lot beschoren zijn. I g n a t i u s is voor onze omgeving te "vurig". I s a a c = hij lacht en J a c o b = hiellichter, komen in een geheel ander licht te staan. M a u r i t s = moor, mag gedragen worden door iemand uit Afrika afkomstig, de Nederlandse moeder zal er weinig voor voelen haar zoon "Moortje" te noemen,

want deze naam past beter bij de poos. Een uit "het water getrokken" M o z e s zal ook al niet vereerd worden. Of A g n o s "de reine" geschikt is als meisjesnaam betwijfel ik. B a r b a r a gaat verdwijnen, want wie zal haar kind de "stamelende" noemen? En het schone C e c i l i a is geen beter lot toegedacht. Geen moeder zal immers haar kind "de blinde" noemen. Een meisje dat altijd spint wenst men ook niet, vandaar H e l e n a t. M a r g a r e t h a en daarmee de vele G r i e t j e s, eens zeer populair, zullen als "zeezand" weldra wegwaaien, zijnde te licht bevonden. Ook de "valstrik" zal niet meer gespannen worden en R e b e c c a zal ook historie worden. De "dienstige" S a b i n e is ook niet veel toekomst beschoren en met het "moederschaap" R a c h e l zal het niet anders zijn. Of het "schitterende snijdende zwaard" nog lang in ere zal blijven, kan geen mens geloven en dus zullen E g b e r t en E g m o n d geen lange levensduur meer hebben. De "speren" G e r r i t, G e r h a r d en G e r b r e c h t deden het goed bij onze heldhaftige voorouders, doch passon minder in een tijdperk waarin men vrees voor oorlog koestert, tenzij men de speer met de atletiek en niet met de strijd in verband brengt. E i b e = dodenboom, zal de naam dood sterven en niemand zal er om treuren. De "volkswolf" L u d o l f is hier niet meer populair en voor een herleving behoeft geen vrees te bestaan.

(wordt vervolgd)

O V E R D E G R E N Z E N .

I. NAAR

P A R I J S .

2 .

Zo voelde ik mij verplicht met de man, die in de regel achter het buffet staat, de helpende hand te bieden. Het karweitje was snel opgeknaapt. De dikke mijnheer bood een sjaar aan, doch daar ik principieel niet rook, moest ik bedanken. Toen kreeg ik eensklaps een stevige zoen van de m.i. wat al te charmante jongedame, zodat het goed was dat mijn vrouw het niet zag. Met een blos op het gezicht en mogelijk een rode vlek van de lipstick ben ik zonder om te kijken op de motor gesprongen en weggereden, nog lang nadenkende over deze ontmoeting. Misschien houdt het ook daarmee verband dat dit "verpozingsoord aan de Moerdijk" mij nog altijd aantrekt, hoewel ik niet eens de naam van de man achter het buffet weet.

Dan gaat het verder langs de kaarsrechte weg naar Breda. Aan die weg is een punt dat mij huiveren doet. Hier was het eens op een morgen dat ik een jas uittrok vanwege het mooie weer en even later mijn achterband leeg stond. Je bent daar werkelijk tussen Nergenshuizen en Geenkerken. Ergens in de verte lag nog Zevenbergse hoek, doch dichterbij stond een spoorwachtershuisje. Daar gevraagd naar reparatiemateriaal, want ook al vanwege het mooie weer zat het noodzakelijke materiaal in de jas, die ik de vorige dag klets nat uitgedaan had. Neen, de baas had geen materiaal, maar even verder was een garage die hulp kon bieden. Ik verder gelopen, bij de garage was echter niemand thuis, doch een boer stuurde mij weer verder op. Steeds was het nog maar vijf minuten lopen. Tenslotte was ik in Zevenbergse hoek en daar kreeg ik het materiaal. Nu weer terug. De band opgepompt en ..... deze bleef hard! Juist wilde ik het geval er weer omleggen, toen de onmisbare en zeer geprezen wegwacht naast mij stond. Ik had geen pech..... enkel was op onverklaarbare wijze de band leeg gelopen. Zo heb ik een zwakke plek in mijn hart voor de vierde parkeerplaats vanaf Zevenbergse hoek naar Breda aan de weg naar Parijs.

Vóór Breda ga je de nieuwe weg op naar het kruispunt bezuiden deze plaats en dan gaat het over Rijsbergen en Zundert naar Wornhout. Gezellige dorpjes, een gemoedelijke bevolking en een onafzienbare rij bomen aan de weg. De Nederlandse douane heeft in de regel altijd meer wachtenden, dan de Belgische. Het gaat bij ons niet zo gemakkelijk en bovendien is er ook nog het grenswisselkantoor. Alle respect overigens voor de Nederlandse douane, plichtgetrouwe vriendelijke lui, waar je niets voor hoeft te verbergen wanneer je met eerlijke bedoelingen reist. Ze leggen op alle slakken geen zout, maar wanneer je

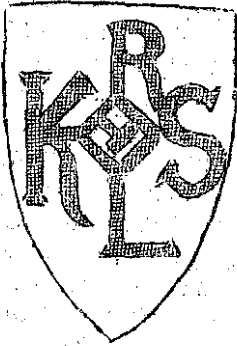
werkelijk smokkelen wilt, loop je er als amateur vast en zeker in. Trouwens wanneer je veel over de grens komt, onvooral in het winterhalfjaar, kennen zij hun publiek weldra. De Belgische douane is nog gemoedelijker. Ik heb het bij een andere douanepost, bij Maastricht, wel meegemaakt, dat zij een grote armzwaai gaven en je zonder controle rustig kon doorrijden. Over de grens is er veel anders dan bij "ons". Er zijn andere verkeersbrden en wegwijzers. Er zijn mooie nieuwe landhuisjes zoals die in Nederland niet meer gebouwd werden. Daartegenover staat dat er vele miserabele huizen zijn. Kom je verder dan rij je een paar kilometer door het puin, want men is eindelijk bezig om de middeleeuwse straatweg met gaten van twee meter te veranderen in een moderne verkeersbaan. Ook hier rijdt het detachement Gele Rijders van de Belgische wegwacht. Opvallend is het dat in België meestal B.P. benzinepompen zijn, welke in Nederland zeldzame verschijnselen langs de wegen zijn. Langs de weg dendert een ouderwets trammetje en men krijgt sterk de indruk dat de trambaan nog ruikt naar de paardemest van de paardentram.

A n t w e r p e n .

Langs Polygoon en Brasschaet komen we in Merkssem, de voorstad van Antwerpen. Zijn we dat stadje door dan gaan we het viaduct over en nadert het centrum van de Scheldestad. Nog wat Belgische keien en we zijn op de Italialei. Hier komen we op de prachtige autobaan dwars door Antwerpen, die breder is dan de Maliebaan in Utrecht en niet met enige straat of baan in ons land vergeleken kan worden. Het centrum van Antwerpen is heel mooi. Bij avond een lichtstad bij uitnemendheid. De Keizerlei, de Mere en het Kon. Astridplein baden dan in zee van licht en men krijgt de indruk dat half Antwerpen dan de bioscopen en andere vermakelijkheden opzoekt. Grote restaurants en hotels liggen aan de boulevards en de bioscopen met hun huizenhoge reclames maken een gigantische indruk. Ik meen dat in Antwerpen over de 30 bioscopen zijn, dat is ongeveer driemaal zoveel als het gemiddelde in een Nederlandse stad. De films zijn er ongecoupeerd, een filmkeuring, zoals hier, bestaat niet. De dagbladen geven een agenda en daar staat dan: aan te bevelen - toegang voor meerderjarigen. of: af te keuren. Onder deze laatste categorie zijn de films die in Nederland nooit vertoont mogen worden en wanneer dit wel zou kunnen gebeuren, dan zou een stad in rep en roer komen. Sterke drank wordt er niet geschonken. Bier des te meer. Het is er even duur als hier, doch dat deert de Belg, die meer verdient, niet. Rondom het station zijn vele eethuisjes voor de gewone man. Meestal is het hier zeer druk. Dames, die van mode houden, kunnen hier haar hart ophalen. Over het algemeen zijn de mensen, die deze vermaakcentra bezoeken, zeer mondain gekleed. Doch laten we dit centrum, waar men op een lege plek, waar eens een V 2 terecht kwam, een modern huis kan zien staan dat verloot werd, maar waarvan de gelukkige eigenaar van het lot nimmer kwam opdagen, verlaten en de weg naar Brussel nemen.

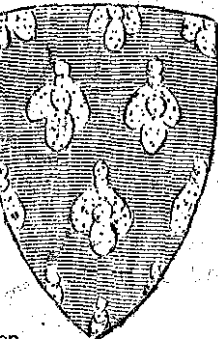
N E D E R L A N D E N D E H E R A L D I E K I I .

Volgens velen voerden de Merovingers en Karolingers het embleem: een bij van goud op blauw. Bewijzen hiervoor zijn er echter niet. Bovendien is het geen wapenschild geweest, doch was het een standaard waarop dit symbool was aangebracht. Eveneens wordt aangenomen dat de lelie het oer-oude symbool van de Franken zou zijn. Ook dit is niet bewezen, ondanks dat de latere Franse koningen de lelie op het schild brachten.

Handmerk van Karel de Grote, zoals dit meerdere malen voorkomt. Natuurlijk was er in die dagen nog geen sprake van een wapenschild en hebben latere heraldici er een wapen van gemaakt.

De bij, het symbool van de Frankische koningen werd later ook aangebracht op een wapenschild.

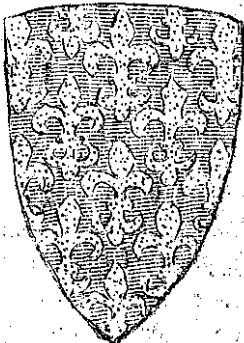

Het oer-oude symbool van de Saksen is de Saksenros. Aan dit symbool behoeft men niet te twifelen, want overal in Saksenland verschijnt de witte ros op een rood schild. Talrijke Duits-Saksische steden hebben dit paard in hun wapen. In ons land zien we dit zilveren paard op een rood veld nog in de Twentse vlag, terwijl men op de Martinitoren in Groningen, zowel als op diverse boerderijen in het Oosten van ons land de saksenros aantreft.

Is er dus voldoende materiaal aanwezig om de Frankische en Saksische symbolen te kunnen vaststellen, over het Friese stamemblem is dit niet het geval, doch daar zullen we het later nog wel over hebben.

D E N E D E R L A N D S E L E E U W .

Noch het embleem der Franken noch dat der Saksers is verheven tot nationaal wapensymbool. Daarvoor kwam in de 12e eeuw de leeuwenfiguur

De Franse lelie, het embleem van de Franse Koningen.

naar voren en deze leeuw, die we het eerst zien verschijnen bij de Hertogen van Brabant, heeft blijkbaar een buitengewone aantrekkingskracht uitgeoefend op de andere gewesten in de lage landen aan de zee. We zien een heraldisch leeuwengebied verrijzen van de Wezer tot het Nauw van Calais en van Artois tot in het land van Nassau. Doch ook ver daarbuiten verschijnt de leeuw op het heraldieke schouwtonaal. In Engeland, Schotland, Noorwegen, ja, rondom de Noordzee wordt de Koning der dieren de hoofdfiguur onder de duizenden andere wapensymbolen. Zo lijkt het tenminste.

De fiera saksenros, embleem der Saksen.

Of inderdaad Brabant het land van oorsprong is geweest en vandaar uit de leeuw zich verspreid heeft, dient ten sterkste te worden betwijfeld. Dat we hem in de historische bronnen daar het eerst aantreffen, zegt niets. Ook het jaartal 1163 zegt niets. De leeuw kan wel tientallen jaren daarvoor ergens op een schild aangebracht zijn, want het ontstaan van de heraldiek dient men toch omstreeks het jaar 1000 te schatten.

Niemand heeft nog een antwoord kunnen geven op de vraag waar dit - zeker niet in-

Het wapen van de Hollandse Graven.

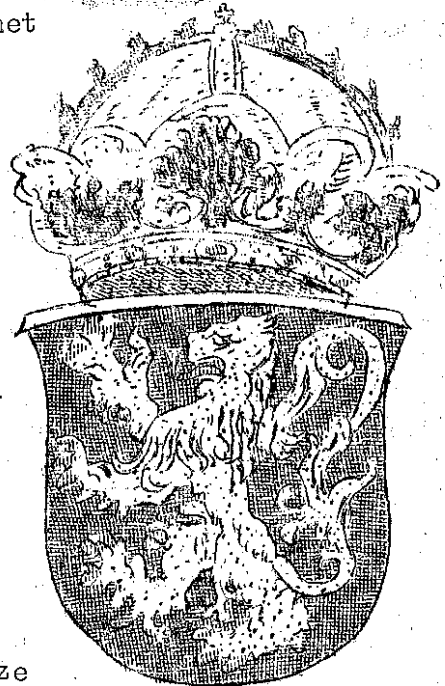
heemse dier - vandaan is gekomen. Een paar weken geleden stond, naar aanleiding van een aangekondigde causerie over Gemeentewapens, in de Radiobode van de N.C.R.V. het verhaal dat de leeuw door de kruisridders als wapenfiguur was gekozen daar zij in het Heilige land de leeuw van Juda hadden aangetroffen. Hoewel dit verhaal niet onwaarschijnlijk klinkt, zal er nimmer het bewijs voor te leveren zijn en komt ook direct de vraag naar voren, waarom dan in Frankrijk Duitsland en Italie, waar toch ook in grote getale aan de kruistochten deelgenomen werd de leeuw ontbreekt. Waar komt dan de Noorse leeuw vandaan? De Nooren hebben, zover bekend is, niet aan de kruistochten deelgenomen. Hoe is het dan mogelijk dat Halland in Zweden een zelfde wapen heeft als Holland in Nederland, nl. ook de klimmende leeuw.

Mochten deze feiten pleiten tegen een herkomst van de leeuw uit Palestina, dan dient er ook nog op gewezen te worden dat de leeuw in de lage landen meest als "klimmend" wordt aangetroffen en de leeuw in Palestina, Per-

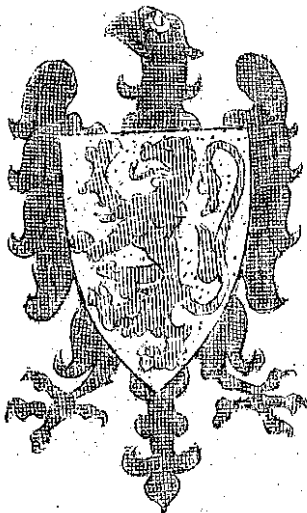
zie, Egypte, Ethiopie etc. overal "lopend", nl. in de natuurlijke houding. Ik geloof niet in een verre afkomst van de leeuw, doch eerder dat onze leeuw ten nauwste verband houdt met de Noormannen. Juist in de gebieden waar de Noormannen woonden of waar zij een tijdelijke heerschappij hadden gevestigd, zien we de leeuw later verrijzen. Daar bovendien vele

vorsten verwant waren aan de noormannen-koningen, zou het geen wonder zijn dat de leeuw later als wapendier een dergelijke opgang maakte. Ook zou de klimmende leeuw wel eens voortgekomen kunnen zijn uit de "zeeleeuw", een veronderstelling, waar m.i. veel te weinig aandacht aan geschonken wordt.

Hoe het ook zij, toen de heraldiek ontstond in deze landen, was de leeuw het eerste meest voorkomende wapendier en is dit tot in onze dagen gebleven.

Het wapen van de Hertogen van Brabant.

Adelaar met de leeuw. Een wapen dat boven de ingang van de Ridderzaal te 's Gravenhage is aangebracht, symboliseert de verbondenheid van Holland met het H. Roomse Rijk .....

(wordt vervolgd)

H E T N A G E S L A C H T V A N R U U R D W Y T Z E S E N
T I E T S G E L T S .

vervolg van pag. 78.

- Ve. T I E T T E J E L M E R S, slager, tr. 28.1.1748 Grouw G E R T J E
G E E R T S. Uit dit huwelijk:
1. Jelmer, volgt VII;
2. Geert, volgt VIj.
- Vf. J E L M E R J E L M E R S, tr. I 24.5.1756 Grouw T R I J N T J E M E
L I S, tr. II 24.9.1769 J E N T S J E C O R N E L I S. Uit het eerste-
huwelijk:
1. Melis, volgt VIj.
- VIa. J E L M E R G O Y E S, boer te Aegum, ondertr. I 1765 Grouw met
A U K J E N E E L T J E S van Warga. De bruid stierf een paar dagen voor
het huwelijk. Tr. 1.11.1767 Grouw S Y T S K E R U U R D S van Aegum.
Uit dit huwelijk:
1. Ruurd;
2. Japke, ged. 9.12.1770 Aegum;
3. Grietje, geb. 24.1.1775 Aegum;
4. Tjitske, geb. 14.10.1777 Aegum;
5. Tryntje, geb. 6.3.1780 Aegum;
6. Lolkjen, geb. 18.5.1784 Aegum, tr. 27.11.1803 aldaar met Hotze Martens
van Idaard.
- VIb. J E L M E R G E R B E N S. H I E M S T R A, overl. 30.7.1836, 84 jaar,
woonde eerst te Wirdum, later te Grouw, tr. 23.5.1773 D I E U K J E N
J E L L E S V A N K A L F S B E E K van Idaard. Kinderen:
1. Aaltje, geb. 1775;
2. Trijntje, geb. 1780, tr. 7.10.1826 Grouw met Watze Piers Zondervan, 51 j,
van Oppenhuizen, zn. van Piet Gerrits en Teatske Annes;
3. Gerben, volgt VIIa;
4. Tjitske, geb. 1785, overl. 2.2.1825, tr. Jelmer Melis van der Hoek;
5. Hotske, geb. 1787;
6. Jeltje, geb. 1789;
7. Jaike, geb. 1792.
- VIc. J E L M E R W I L L E M S N I J D A M, geb. 1747 Vleerbosch, overl. 28.
3.1824 Oldeboorn, tr. 2.12.1792 Oldeboorn J O U K J E L I N Z E S
S M E E R K E, ged. 2.3.1766 Oudega, overl. 22.12.1839 Oldeboorn, dochter
van Linze Johannes, boer te Oudega (Sm.) en Sjoukjen Bartles. Uit dit hu-
welijk:
1. Willem, volgt VIIb;
2. Sjoukjen, geb. 19.5.1795 Boornbergum, tr. 30.5.1818 Oldeboorn met Pieter
Pieters de Jong.
- VIId. S Y B E W I L L E M S N I J D A M, geb. 25.12.1751 Vleerbosch, overl. 4.
10.1825 Oudega (Sm.), tr. I 20.3.1777 Oudega O E T S K E H A T T U M S
H O E K S T R A, geb. 13.12.1756 Oudega, overl. 16.12.1808 aldaar, dr.
van Hattum Gjalts en Frietzen Douwes. Tr. II 1.9.1809 Oudega met T J I T -
S K E R I N D E R T S K O O I S T R A, geb. 9.12.1770, overl. 11.8.1846
te Oudega
Kinderen:

